

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

DANTEJEVE LEGENDE

Med mitom in zgodovino na obmejnem območju

Italija / Slovenija

Dvodnevni izlet

Trajanje: 2 dni**POTEK:**

1. dan: Tolmin (Slovenija) → San Daniele del Friuli (po izbiri) → Tolmeč → Prampero (Italija)
2. dan: projekti literarnega turizma – podgorsko območje in okolica Pordenona (3 izbire)

Tema: od Dantejevih legend ob meji do povezane mreže literarnega turizma v Furlaniji - Julijski krajini

KRAJŠI OPIS POTI

Predvidena pot ponuja možnost odkrivanja čarobnosti Dantejevih legend na obmejnem območju med Italijo in Slovenijo. Prvi dan si boste lahko po prihodu v Tolmin v njegovi bližini ogledali Tolminska korita z Zadlaško jamo (znano tudi kot Dantejeva jama). V Tolminskem muzeju hranijo Dantejev doprsni kip, ki ga je izdelal Mario Moschi (1929). Na drugi strani meje v kraju San Daniele del Friuli je v knjižnici Guarneriana na ogled znani Fontaninijev kodeks. Tolmeč, osrednje mesto Karnije in partner v Interregovem projektu DANTE, je kraj, iz katerega izvira znameniti Dantejev zapis v furlanščini »*Ce fastu?*«. Pot se zaključi z ogledom gradu Prampero v kraju Magnano in Riviera, ki varuje legendo o Dantejevi noči v tisočletnem gradu. Naslednji dan je namenjen projektom na temo literarnega turizma. Na voljo so tri alternative: gorska pot z naslovom *Od Arzina do Celline (Dall'Arzino al Cellina)*; druga izbira ima naslov *Avtorski sprehodi (Passeggiate d'Autore)*, v spremstvu živečih avtorjev; tretja izbira z literarnim projektom *Torrato di Chions* pa vodi po Pasolinijevih poteh v San Vito al Tagliamento.

1. DAN — TOLMIN → TOLMEČ → PRAMPERO

PROGRAM – 1. DAN

Prihod v Tolmin (Slovenija)
Tolminska korita in vhod v jamo
Dantejeva jama
Tolminski muzej: Dantejev doprsni kip in stalna razstava
Prečkanje meje z Italijo
Prihod v Tolmeč: Karnijski muzej in staro mestno jedro
Srednjeveški stolp Picotta in ulica Oscura
Grad Prampero v kraju Magnano in Riviera
Nočitev

SLOVENIJA

Dantejeva jama v Tolminu

Tolminska korita, Tolmin, Slovenija

Lokacija: Tolminska korita, dostop iz centra Tolmina (približno 2 km)

Urniki: april–oktober: 8:00–20:00 | november–marec: omejen dostop

Vstopnina: odrasli 7 EUR | karta s popustom 5 EUR | otroci do 6 let brezplačno

Dostopnost: težje dostopno – stopnice in zahtevna pot v naravi

Informacije: dolina-soce.com/tolmin-gorges

Legenda pripoveduje, da je veliki pesnik obiskal te soteske in korita. Najstarejša omemba Dantejevega obiska v teh krajih je v geografskem delu *Cosmographia* avtorja Enee Silvia Piccolomini (1457). Nemški literarni zgodovinar Bassermann (1902) je bil trdno prepričan, da je Dante osebno obiskal jamo, in je navedel, da se to jasno vidi iz opisa v zadnjem spevu Pekla. Po Bassermanovem mnenju je bila jama pravzaprav »model brezna, v katerem se nahaja Lucifer«, medtem ko vzpenjanje navzgor v Postojnski jami predstavlja izhod iz pekla (Ziliotto, 1949). Geografske povezave s slovenskim prostorom vključujejo Cerkniško jezero kot vzorec za ledeno jezero Kocit in hrib Javornik (v izvirniku *Tambernicchi*, dvajtrideseti spev Pekla, 28. verz).

Zanimivosti:

- ◆ Dantejeva jama – legendarna jama
- ◆ Tolminska korita – viseči mostovi in slapovi
- ◆ Sotočje reke Tolminke in potoka Zadlaščica

Tolminski muzej – Dantejev doprski kip

Mestni trg 4, 5220 Tolmin, Slovenija

Lokacija: Mestni trg 4, v središču Tolmina

Urniki: torek–petek 9:00–16:00 | sobota–nedelja in prazniki 13:00–17:00 | zaprto ob ponedeljkih

Vstopnina: odrasli 5 EUR | karta s popustom 4 EUR | družine 10 EUR

Informacije: tol-muzej.si

Tolminski muzej, ki domuje v nekdanji Coroninijevi graščini, hrani Dantejev doprski kip, delo italijanskega kiparja Maria Moschija iz leta 1929. Na podstavku spomenika je pisalo: »Dante ob mejah, ki jih je načrtal Bog. Firenze italijanskemu Tolminu.« Za slovensko prebivalstvo je kip postal simbol prisilnega poitalijančenja. Po koncu druge svetovne vojne so ga iz središča mesta odstranili. Danes je po obnovi kip razstavljen kot zgodovinski vir.

Okolica Tolmina:

- ◆ Patriarhov dvor – zgodovinska stavba, tradicija oglejskega patriarhata
- ◆ Bevkova domačija – rojstna hiša Franceta Bevka (1890–1970), Zakojca pri Cerknem | muzej-idrija-cerkno.si
- ◆ Domačija Cirila Kosmača – rojstna hiša Cirila Kosmača (1910–1980), Slap ob Idrijci | soca-valley.com

ITALIJA

Tolmeč — Mesto Dantejevega »Ce fastu?«

Osrednje mesto Karnije, Videm, Furlanija - Julijska krajina

Lokacija: Tolmeč, osrednje mesto Karnije (Videm)

Informacije: comune.tolmezzo.ud.it

Dante v Karniji: danteincarnia.it

Tolmeč, partner v Interregovem projektu DANTE, je mesto, v katerem po ulicah odmeva znameniti »Ce fastu?«, ki ga je Dante citiral v delu o ljudskem jeziku *De Vulgari Eloquentia* (I, xi). Prvi zgodovinski zapisi o Dantejevem obisku v Furlaniji segajo v začetek 16. stoletja. O tem sta pisala Giovanni Candido v svojem delu *Commentariorum Aquilejensium libri octo*, ter Iacopo Valvasone iz Maniaga v delu *Successi della Patria del Friuli* (iz 16. stoletja, objavljeno leta 1823).

Zanimivosti:

- ◆ Museo Carnico M. Gortani – karnijska umetnost in izročilo
- ◆ Stolp Picotta – razgledna točka nad mestom Tolmeč in okoliškimi dolinami
- ◆ Ulica Oscura – srednjeveška ulica
- ◆ Staro mestno jedro z vodnim kanalom in stolnica sv. Martina
- ◆ Palača Frisacco – razstavni prostor

Grad Prampero

Magnano in Riviera (Videm)

Lokacija: Magnano in Riviera (Videm)

Urnik: pon., tor., sre., pet.: 11:00–13:00 | čet.: 11:00–13:00, 15:30–18:30 | sob.–ned. zaprto

Vstopnina: preverite

Dostopnost: delna

Informacije: comune.magnanoinriviera.ud.it

Po lokalnem izročilu naj bi Dante nekaj časa bival v gradu Prampero. V sklopu projekta *Dante la notte nel castello millenario: la storia a portata di click* (Dantejeva noč v tisočletnem gradu: zgodovina na klik) je nastala brezplačna mobilna aplikacija (iOS / Android, italijansko / angleško) s 360 stopinjskim virtualnim ogledom prostorov in avatarjem dvornega norčka v vlogi virtualnega vodiča, na voljo s kodo QR.

Guarnerijeva knjižnica – Fontaninijev kodeks (neobvezno)

Ulica Roma, 1, San Daniele del Friuli (Videm)

Lokacija: Ulica Roma, 1, San Daniele del Friuli (Videm)

Urnik: preverite posodobljeni urnik

Vstopnina: preverite

Dostopnost: dostopno

Informacije: guarneriana.it

Guarnerijeva knjižnica je bila ustanovljena leta 1466 in je najstarejša javna knjižnica v Furlaniji. V knjižnici se hrani Fontaninijev kodeks Božanske komedije, eden od šestnajstih srednjeveških prepisov Dantejevega dela, prisotnih na ozemlju Furlanije.

DANTEJEVI KODEKSI V FURLANIJ

V Furlaniji - Julijski krajini se hrani šest Dantejevih rokopisov, ki pričajo o veliki ljubezni do Danteja na tem območju (G. Vale). Trije pomembnejši kodeksi:

- ◆ Guarnerijeva knjižnica (*Biblioteca Guarneriana*) v kraju San Daniele del Friuli – Fontaninijev kodeks
- ◆ Nadškofijska in Bartolinijeva knjižnica (*Biblioteca Arcivescovile e Bartoliniana*) v Vidmu – Bartolinijev kodeks
- ◆ Knjižnica Univerze v Vidmu (*Biblioteca dell'Università di Udine*) – Floriov kodeks

Claricinijev kodeks, ki je bil po Griggijevi oceni prepisan v Čedadu, je edini, za katerega obstajajo dokazi o tem, da je bil izdelan v Furlaniji (Favaro, 2017, 26).

2. DAN — POTI LITERARNEGA TURIZMA

TRI ALTERNATIVNE POTI

Drugi dan je namenjen literarnemu turizmu podgorskega območja in okolice Pordenona. Projekti zajemajo širše območje. Predstavljene so tri alternativne poti, od katerih vsako lahko opravite v enem dnevu. Predlagane poti je mogoče delno kombinirati glede na časovno razpoložljivost in interese skupine. Nekateri projekti vključujejo dogodke in vodene ogleda na določen dan. Priporočamo, da te podatke preverite v posodobljenem koledarju.

IZBIRA A: OD ARZINA DO CELLINE – FURLANSKI DOLOMITI

PROGRAM IZBIRE A

Vito d'Asio: začetek literarne poti
Casa Andreuzzi – muzejska rojstna hiša
Grad Cecconi
Žvepleni izviri
Navarons, naselje pri Medunu
Jezero Barcis in dolina reke Celline (Val Cellina)
Povratek

Od Arzina do Celline: skale in pesniki pripovedujejo

46 km dolga turistično-literarna pot

Lokacija: Vito d'Asio → Navarons di Meduno → Barcis in Val Cellina

Urnik: vedno odprto z možnostjo samostojnega ogleda

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: počasni in trajnostni kulturni turizem, namenjen manjšim skupinam

Dogodki: interpretativno branje, glasba in gledališke predstave na določene datume – preverite koledar

Informacije in koledar dogodkov: ecomuseolisaganis.it

Projekt promovira kulturno dediščino dežele s 46 km dolgo turistično-literarno potjo, na kateri se pripoved prepleta s sodobno tehnologijo. Izpostavljeni so trije avtorji, ki so tesno povezani z območjem furlanskih Dolomitov, pa tudi z Dantejem in ideali italijanskega narodnega preporoda. Pot združuje fizično potovanje po krajih in metaforično potovanje skozi čas. Po poti je predviden tudi obisk naselij in krajev, ki so kulturno in naravoslovno zanimivi.

Krajši opis poti:

- ◆ Vito d'Asio – naselje, v katerem se začne literarna pot
- ◆ Casa Andreuzzi – muzejska rojstna hiša domoljuba iz časov narodnega preporoda
- ◆ Grad Cecconi – grajska arhitektura v furlanskih Dolomitih
- ◆ Žvepleni izviri – naravni žvepleni izviri
- ◆ Navarons di Meduno – zgodovinsko naselje
- ◆ Jezero Barcis – alpsko jezero v dolini reke Celline, konec poti

IZBIRA B: AVTORSKI SPREHODI – ŽIVA KNJIŽEVNOST

PROGRAM IZBIRE B

Avtorski sprehodi so vodene izkušnje v spremstvu književnih ustvarjalcev na določen datum. Predvidene poti lahko kadar koli samostojno prehodite. Izberete lahko eno ali dve poti med štirimi na voljo (vsaka traja 2–3 ure).

DOPOLDAN (izbirni program):

Sprehod z Albertom Cancianom: Clauzetto in Pradis (delno dostopno)
ali

Sprehod s Tulliom Avoledom: Pinzano al Tagliamento
Kosilo v bližini

POPOLDAN (izbirni program):

Sprehod z Odette Copat: Pordenone (dostopno)
ali

Sprehod z Odette Copat: Lago (jezero) della Burida, Porcia (dostopno)

Povratek

Avtorski sprehodi (Passeggiate d'Autore)

Literarne poti z živečimi pisatelji iz Furlanije - Julijske krajine

Urniki: trajne poti, ki jih lahko prehodite sami

Vodeni sprehodi: vnaprej določeni dnevi za srečanja s pisatelji – preverite koledar

Vstopnina: brezplačno

Informacije in datumi: fiumecheccanta.it

Avtorski sprehodi (*Passeggiate d'autore*) so projektna ponudba turistično-literarnih poti, posvečenih književnim delom še živečih pisateljev in pisateljic, povezanih s Furlanijo - Julijsko krajino, kot so Enrico Galiano, Tullio Avoledo, Alberto Cancian in Odette Copat. Predvideni so trije sprehodi, ki so primerni za vse. Vodijo jih avtorji po krajih, ki so navdihnili njihova dela. Sprehode so posneli profesionalni izdelovalci videoposnetkov. Kratki dokumentarni videoposnetki so na voljo na spletu.

Ponujene poti:

- ◆ Sprehod z Odette Copat: Pordenone – dostopno (klančine in pločniki)
- ◆ Sprehod z Odette Copat: Lago (jezero) della Burida, Porcia – dostopno
- ◆ Sprehod s Tulliom Avoledom: Pinzano al Tagliamento – dostopno
- ◆ Sprehod z Albertom Cancianom: Clauzetto, Pradis – delno dostopno (stopnice in steza)

Druge literarne poti skozi različne kraje: Tramonti di Sotto, Lago (jezero) di Redona, Movada in Ragogna.

IZBIRA C: PASOLINI IN NJEGOVO KNJIŽNO USTVARJANJE NA OBMOČJU PORDENONA

PROGRAM IZBIRE C

Odhod proti kraju San Vito al Tagliamento

Po Pasolinijevih sledih: trgi v San Vitu (potopitvena pot)

Povezava z mestom Casarsa della Delizia (Pasolinijevi kraji)

Kosilo v bližini

Lâ di là / Andare oltre: Torrate di Chions

Starodavni grajski stolp

Vila Perrotti v Chionsu

Književni park Ippolito Nievo Cordovado (po izbiri)

Povratek

Po Pasolinijevih sledeh: San Vito al Tagliamento

San Vito al Tagliamento (trg in občinska stavba)

Lokacija: San Vito al Tagliamento (Pordenone) in povezava do Casarsa della Delizia

Urniki: digitalno opremljeni ogled je vedno mogoč, predviden tudi za samostojni ogled

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: dostopno

Spominska slovesnost: predvidena v novembru (50. obletnica) – preverite koledar

Informacije: comune.san-vito-al-tagliamento.pn.it

Turistično-literarna pot s potopitvenim digitalnim ekosistemom: interaktivni zemljevid, koda QR, multimedijske vsebine in pripovedovanje v razširjeni resničnosti. San Vito al Tagliamento je tesno povezan s krajem Casarsa della Delizia, kjer je Pasolini preživel otroštvo in mladost ter napisal svoje prve poezije v furlanskem jeziku.

Lâ di là / Andare oltre – Torrate di Chions

Torrate di Chions (Pordenone)

Lokacija: Torrate di Chions (Pordenone)

Stanje: projekt je zaključen – pot in stolp sta še naprej odprta za obiskovalce

Dostopnost: dostopno

Informacije: comune.chions.pn.it

Projekt *Lâ di là / Andare oltre* ima svoje izhodišče v literarnem kraju Torrate, simbolu raznolikosti, ki je povezan z drugimi furlanskimi kraji prek avtorjev in ustvarjalnih idej. Aktivnosti: pripovedni sprehod, branje pri starodavnem grajskem stolpu.

Kraj dogajanja:

- ◆ Torrate – literarno izhodišče, starodavni grajski stolp
- ◆ Vila Perrotti v Chionsu – razstavni prostor | pet. 18:00–20:00, sob. 10:00–13:00 / 15:00–19:00, ned. 10:00–13:00 / 15:00–19:00

Književni park Ippolito Nievo Cordovado (po izbiri)

Cordovado (Pordenone)

Literarni park, posvečen avtorju dela *Spovedi Italijana (Confessioni d'un Italiano)*. Nahaja se na cesti, ki povezuje San Vito in Chions.

DODATNI NASVETI

LITERARNI PARKI V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Park Ungaretti v Zagraju (Gorica) – park, posvečen Giuseppeju Ungarettiju
- ◆ Literarni park Ippolito Nievo Cordovado (Pordenone) – *Spoved Italijana*

LITERARNI FESTIVALI IN DOGODKI V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Dantedì (25. marca) – mednarodni dan Danteja Alighierija
- ◆ Pordenone Legge – knjižni festival | pordenonelegge.it
- ◆ Dedic Festival Pordenone (festival, posvečen enemu avtorju, v Pordenonu) | dedicafestival.it
- ◆ Monfalcone Geografie (festival GEOgrafije v Tržiču) | geografiemonfalcone.it
- ◆ èStoria Festival Gorizia (festival èStoria v Gorici) | estoria.it
- ◆ TriesteBookfest (tržaški literarni festival) | triestebookfest.com
- ◆ Montagna Teatro Festival Letteratura (festival gorskega literarnega in gledališkega ustvarjanja) – Gledališče Verdi v Pordenonu | teatroverdipordenone.it
- ◆ Riflettori sul nord-est (Severovzhod pod reflektorji) – Latisana | comune.latisana.ud.it

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Kobarid: Rojstna hiša Simona Gregoričiča: <https://tol-muzej.si/>
- ◆ Sešana: Spominska soba Srečka Kosovela: <https://www.visitkras.info/>
- ◆ Kranj: Rojstna hiša Franceta Prešerna: <https://visitzirovnica.si/france-preseren/>
- ◆ Škofja Loka – Grad Ivana Tavčar: <https://www.poljanskadolina.com/sl/>

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Enrico Galiano – Val Tramontina: [hCps://youtu.be/eXZx3Vlfzs0](https://youtu.be/eXZx3Vlfzs0)
- ◆ Mauro Corona – Erto in Valcellina: [hCps://youtu.be/DxYwrNDFQpl](https://youtu.be/DxYwrNDFQpl)
- ◆ Tullio Avoledo – Valvasone : [hCps://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88](https://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88)
- ◆ Oče David Maria Turoldo – Rojstna hiša v Sedeglianu: centrostudituroldo.it/la-casa-natale/

DIGITALNI VIRI

- ◆ Smart Guide Tolmin: smart-guide.org/destinations/en/tolmin-gorge/
- ◆ Spletna stran doline Soče: soca-valley.com/it/attrazione/le-gole-di-tolmin/
- ◆ Dante v Karniji: danteincarnia.it

◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Predlagane poti prikazujejo, kako je Dante postal sestavni del ljudskega izročila obmejnega območja. Od mita slovenskih jam do spornega doprsnega kipa v muzeju, skozi domačije slavnih slovenskih pisateljev (Bevk, Kosmač), k »*Ce fastu?*«, besedam, zapisanim v *De Vulgari Eloquentia*, vse do legendarne grajske noči in furlanskih Dantejevih rokopisov. Mreža literarnih poti – *Od Arzina do Celline*, *Avtorski sprehodi*, *Po Pasolinejevih sledeh v San Vitu in Casarsi*, *projekt Torrate di Chions* – bogati potovanje z izkušnjami sodobnega in inovativnega literarnega turizma, ki povezuje Dantejevo literarno tradicijo s književnostjo 20. stoletja in sodobnim literarnim ustvarjanjem.

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

IZ ORIAGA V TOLMIN

Od riviere kanala Brente do Dantejeve jame

Italija / Slovenija

Enodnevni izlet

Trajanje: 1 dan (8:00–19.00)**POTEK:** Oriago/Benetke → Tolmin (Slovenija)**Razdalja:** skupaj približno 220 km (Oriago → Tolmin)**Tema:** od tragičnega dogodka iz leta 1298 (Vice, peti spev) do mita Peklenskih jam

KRAJŠI OPIS POTI

Izjemno potovanje, ki združuje literarni spomin in legendo. Pot se začne v Oriagu ob rivieri kanala Brente. Na pročelju Vile Moro nas pričaka spominska plošča iz 19. stoletja z verzi petega speva Vic (79-84), v katerih je ovekovečen tragičen dogodek iz leta 1298, umor Jacopa del Cassera. Del Cassero, bolonjski podestà (tedanji najvišji predstavnik komune), je bil na begu v Miro, da bi ušel morilcem, ki jih je najel Azzo VIII. d'Este. Zasledovalci so ga ujeli in ubili v bližini Oriaga. Dante je ta tragični dogodek ovekovečil v Božanski komediji. Iz okolice Benetk nas pot vodi čez državno mejo v Slovenijo do osupljivih Tolminskih korit, kjer se med skalovjem odpira Zadlaška jama, znana kot Dantejeva jama. Legenda pripoveduje, da je veliki pesnik obiskal to kraško jamo in v njej našel navdih za svoj opis pekla.

PROGRAM DNEVA

8:00 – Odhod iz Oriaga, riviera kanala Brente

8:30 – Vila Moro: Dantejev zapis

9:30 – Benetke/Mestre – neobvezen kratek ogled mest

10:30 – Odhod proti Sloveniji prek Trsta

13:00 – Prihod v Tolmin, kosilo

14:30 – Tolminska korita in soteska Tolminke, vstopnina

15:00 – Dantejeva jama

17:30 – Povratek

ITALIJA

Vila Moro – Dantejeva spominska plošča z verzi iz Vic

*Ulica Nazionale, Oriago di Mira (Benetke), Riviera del Brenta***Lokacija:** Ulica Nazionale, Oriago di Mira (Benetke), Riviera del Brenta

Urn timer: zunanjo spominsko ploščo si je mogoče ogledati kadarkoli | notranjost stavbe je zasebna last

Vstopnina: brezplačno (zunanji ogled)

Dostopnost: popolna (vidno s ceste)

Informacije: riviera-brenta.it

Informacije: comune.mira.ve.it

Tragedija Jacopa del Cassera (1298)

Leta 1298 je bil Jacopo del Cassero, zagrizen nasprotnik rodbine Este, imenovan za milanskega podestata. Ko je iz Benetk odpotoval v novi kraj službovanja, so ga pri Oriagu prestregli morilci, ki jih je poslal Azzo VIII. d'Este. Jacopo je poskušal pobegniti proti Miri, vendar je obtičal v trstičju in blatu okoliških močvirij, kjer so ga zasledovalci ujeli in ubili. Dante je ta krvavi prizor povzdignil v poezijo v petem spevu Vic, kjer Jacopo sam pripoveduje o svojih zadnjih trenutkih: »Zagazil v barje sem in sred koraka, zamotan v trs in blato, pal. Pod mano pa se iz žil je vlila črna mlaka.« Spominska plošča iz 19. stoletja na pročelju Vile Moro ohranja ta dogodek v spominu lokalnega prebivalstva.

Zanimivosti:

- ◆ Spominska plošča na pročelju z verzi iz petega speva Vic (79-84)
- ◆ Beneška arhitektura vile (dvorana v obliki črke T, freske iz 15. stoletja)
- ◆ Kanal Brenta – zgodovinska vodna pot med Benetkami in Padovo
- ◆ Mejni kamen Beneške republike iz 15. stoletja v ulici Venezia
- ◆ Po izbiri: Vila Foscari, imenovana *La Malcontenta* (5 km)

SLOVENIJA

Dantejeva jama v Tolminu

Tolminska korita, Tolmin, Slovenija

Le nekaj kilometrov od Tolmina se nahajajo osupljiva Tolminska korita. Pot po soteski reke Tolminke vodi do vhoda v Zadlaško jamo, ki ji pravijo tudi Dantejeva jama. Po lokalnem izročilu naj bi veliki pesnik med svojim izgnanstvom obiskal ta podzemni kraški svet in prav tu dobil navdih za podobo Pekla v Božanski komediji. Preplet kraške pokrajine, ostrih skalnih formacij, ledeno mrzle vode in skrivnostnega podzemnega sveta naj bi Danteju ponudil oprijemljivo iztočnico za upodobitev onostranstva.

Lokacija: Tolminska korita, dostop iz centra Tolmina

Urn timer: april–oktober: 8:00–20:00 | november–marec: omejen dostop

Vstopnina: odrasli 7 EUR | karta s popustom 5 EUR | otroci do 6 let brezplačno

Dostopnost: težje dostopno – veliko stopnic in zahtevna pot v naravi

Informacije: dolina-soce.com/tolmin-gorges

Legenda in kritika

Nemški literarni zgodovinar Bassermann (1902) je trdil, da je Dante med enim izmed svojih potovanj obiskal jamo. Po legendi naj bi Dante vstopil v jamo tako, da se je v jamo spustil kar po Luciferjevem boku. Sodobna literarna kritika (Žigon, 1949) je to domnevo postavila pod vprašaj. Kljub temu pa geografski namigi v Božanski komediji nakazujejo, da je Dante vsaj del svojih podob črpal iz alpskega prostora: Cerkniško jezero in Javornik naj bi bila navdih za ledeno jezero Kocit in skrivnostno goro. Ne glede na to, ali je Dantejev obisk jame zgodovinsko potrjen ali ne, je prav Zadlaška jama prispevala k temu, da je Dantejeva predstava Pekla postala del ljudske domišljije v Julijskih Alpah.

Zanimivosti:

- ◆ Dantejeva jama – legendarna jama
- ◆ Tolminska korita – viseči mostovi, slapovi
- ◆ Sotočje reke Tolminke in potoka Zadlaščica
- ◆ Kraške skalne formacije
- ◆ Informativni plakati o Dantejevi legendi

DODATNI NASVETI

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Benečija

- ◆ Treviso: Dantejev most in Cerkev Svetega Frančiška
- ◆ Benetke: Rialto, Arsenal
- ◆ Padova: Dantejevo doprsje in tablica Palače Romanin – Jacur
- ◆ Kraji Carla Goldoni: <https://www.turismoletterario.com/autori/carlo-goldoni/>
- ◆ Kraji George Byron: <https://www.venetoinside.com/it/news-e-curiosita/sulle-tracce-di-lord-byron-a-venezia>
- ◆ Kraji Uga Foscolo: <https://www.palladianroutes.com/it/post/ugo-foscolo-poeta-euganeo>
- ◆ Kraji Henrija James: https://www.museodelcamminare.org/progetti/re-iter/james/james_en.html#intro2
- ◆ Kraji Thomasa Mann: <https://www.venetoinside.com/it/news-e-curiosita/morte-a-venezia-allhotel-des-bains-al-lido>
- ◆ Giovannija Comisso v Trevisu: <https://www.trevisobellunosystem.com/news/tuHo-il-mondo-in-un-metro-quadro-la-casa-di-giovanni-comisso/>
- ◆ Goffredo Parise Hiša Muzej v Ponte di Piave: <http://www.trevisobellunosystem.com/news/la-casa-di-goffredo-parise-il-dono-dello-studio-il-valore-della-generosita/>
- ◆ Poti Andrea Zanzotto: <https://andreazanzotto.it/percorsi/>
- ◆ Ernest Hemingway na Piave: [Ernest Hemingway veneto d'adozione](https://www.laguerradihemingway.eu/)
- ◆ Ernest Hemingway in Giacomo Noventa: <https://www.laguerradihemingway.eu/>
- ◆ Ippolito Nievo (Fratta/Portogruaro in okolica): <https://venice-box.com/i-luoghi-degli-scrittori-un-tour-alla-scoperta-di-ippolito-nievo/>

Zgodovinska in identitetna območja, Benečija

- ◆ Rimski most v mestu Ceggia: <https://www.visitveneziaorientale.com/it/ponte-romano-di-ceggia/>

- ◆ Muzej »Museo della Bonifica« v San Donà di Piave: <https://www.museicivici.sandonadipiave.net/museo>
- ◆ Muzejska mreža v Portogruaru

Parki in rečni sistemi, Benečija in Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Reka Piave: Konzorcij BIM: <https://www.consorziobim.com/>
- ◆ Park Sile: <https://www.parcosile.it/>
- ◆ Reki Lemene in Tagliamento - čezmejna naravna pot

Festivali in prireditve, Benečija

- ◆ »Carnevale dei Ragazzi« (Pust za mlade) v mestu Ceggia: <https://www.carnevalediceggia.it/>
- ◆ Sì Viaggiare – Festival popotniške literature v mestu Ceggia: <https://www.festivaletteraturadiviaggio.it/>
- ◆ »PortoImmaginario« v Portogruaru: <https://www.facebook.com/portoimmaginario>
- ◆ Reitia-Festival Ambienta v San Donà di Piave: <https://www.reitiafestival.it/>
- ◆ »CartaCarbone« Festival v Trevisu: <https://cartacarbonfestival.it/>
- ◆ »Equilibri« – Beneški knjižni sejem: <https://equilibrifiera.it/>
- ◆ »Incroci di Civiltà« – Univerza Ca' Foscari (Benetke): <https://www.unive.it/web/it/5461/home>
- ◆ Mestre Book Fest – Mestre (Benetke): <https://mestrebookfest.it/>

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Kobarid: Rojstna hiša Simona Gregoričiča: <https://tol-muzej.si/>
- ◆ Sešana: Spominska soba Srečka Kosovela: <https://www.visitkras.info/>
- ◆ Kranj: Rojstna hiša Franceta Prešerna: <https://visitzirovnica.si/france-preseren/>
- ◆ Škofja Loka – Grad Ivana Tavčar: <https://www.poljanskadolina.com/sl/>

DIGITALNI VIRI

- ◆ Smart Guide Tolmin: smart-guide.org/destinations/en/tolmin-gorge/
- ◆ Spletna stran doline Soče: soca-valley.com/it/attrazione/le-gole-di-tolmin/
- ◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Potovanje povezuje dokumentirano zgodovinsko dejstvo – umor Jacopa del Cassera, ovekovečen v petem spevu Vic – z ljudsko legendo Dantejevega obiska jame v Tolminu kot navdih za Pekel. Zgodovinska resnica iz Oriaga in mit slovenskih jam se dopolnjujeta ter razkrivata, da Dante pripada kulturni tradiciji celotne evropske regije.